

homines saluandos iunctos esse cum vera ecclesia fide, confessione, inuocatione Dei et voluntate seruandae ecclesiae seu coniunctionis in ecclesia, quia non est salus extra ecclesiam.¹⁸⁰

CXVIII.

Falso nominant pontificij signa ecclesiae: ordinem episcoporum, romani 5
episcopi primatum et deinde [H 2v:] successionem ordinariam episcoporum
et similitudinem rituum, qui humana autoritate in ecclesia instituta sunt. Ne-
quaquam ecclesia politia est similis imperij mundanis nec alligata est certo
loco aut sedi ordinariae, sed sparsa est in diuersa mundi imperia. Nec ad uni-
tatem ecclesiae necessaria est similitudo rituum humanorum, in quibus vult 10
Deus libertatem conspici, ne delabuntur homines in errores pharisaicos et pu-
tent tales externas obseruationes esse iustitiam euangeli.

CXIX.

Necessarias causas habuerunt nostrae ecclesiae, cur seiunxerint et separarint
se a pontificijs coetibus, quia regula est uniuersalis „Fugite idola“.¹⁸¹ Mani- 15
festi sunt autem errores et idola, quae impie tuentur pontifices et horum sa-
tellites. Non recte docent de peccato et de iustificatione et de fide. Confir-
mant impium dogma de dubitatione. Non recte docent, quae opera sint cultus
Dei et quomodo placeant Deo, fingunt homines instituere posse cultus Dei
et^w eos cultus necessario seruandos esse. Corrumput doctrinam de poeniten- 20
tia, audacissime tribuunt pontificibus autoritatem transferendi regna et ar-
mant episcopos potestate interpretandae scripturae et legum ferendarum, de-
fendunt inuocationes hominum mortuorum, horribiliter prophanant coenam
domini et multiplicem idolatriam addunt, prohibent coniugia ijs, qui non sunt
idonei ad coelibatum et haec impia dogmata stabiliunt saeuitia, qualem antea 25
nunquam exercuerunt gubernatores, qui non fuerunt ethnici et tamen tanta
est impudentia Iesuitarum et similius assentorum, ut haec scelera praestigijs
sophismatum excusare conentur.

CXX.

Quanta confusio est errorum et quam multiplex est impietas in coenae domi- 30
ni prophanatione? Fin-[H 3r:]gunt conuersionem panis in substantiam corpo-
ris Christi eamque nouis et prodigiosis vocabulis nominarunt graece μετα-
ποίησιν, μεταστείχωσιν, μετουσίαν, latine „transelementationem“ et „trans-

^w Nicht in C.

¹⁸⁰ Vgl. Cyprian, Epistula LXXIII, 21, in: PL 3, 1169 (CSEL 3/2, 795,3f).

¹⁸¹ I Kor 10,14.